

STOJVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vracajo. — Uredništvo in upravljanje je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravljanju naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t.j. vse administrativne stvari.

O razmerah v Trstu

priobčila je sobotna „Edinost“ naslednji članek:

„Govorili smo že v zadnjem listu o slovesnej seji našega mestnega zastopa, pri katerej so umeštili župana Bazzonija.

Dogodki, kateri so se mej nami vršili v najbližnej preteklosti, so bili tako važni, da je cela Avstrija obrnila oči svoje proti Trstu. In ker je sedanji naš položaj posledica teh dogodkov, mislimo, da ni odveč, ako se zopet danes pečamo z goroznačenim predmetom.

Vest, da je umirovljen prejšnji naš namestnik, vzbudila je senzacijo povsodi. Ves svet izrekel je svoje prepričanje, da temu umirovljenju ne more slediti le promena osobe na namestniškem sedeži, ampak da mora biti govor o promeni vladnega sistema v Trstu. Zavest, da bodo zavladala druga načela, bila je obča; in to ne le mej nami, ampak tudi v krogih nasprotniških Italijanskih krivičnikov se je polastil neznanski strab.

Primorski Slovani, katere sta tako dolgo tlačili neizprosna vladina roka in pest nam sovražne irrendente, oddahnili so se, trdno se nadejajoči, da jim posijejo milejši dnevi. Krivica in zatiranje — tako smo mislili — umakniti se bodeta morala načelom jednakosti državljanov in splošnej pravici. Nadejali smo se tacega preobrata tem bolj, ker je živi interes državne ideje kategorično tako zahteval. Take so bile naše nade še pred nedavno.

So se-li naše nade uresničile, se je-li res naša usoda zboljšala?! Ali smemo gojiti upanje, da se bode naš položaj v Trstu zboljšal, saj v kratkej božičnosti?! Bodimo odkritosrčni: vesele naše nade so se skrčile dokaj, ginjevalo nam, kakor beli sneg pod gorkimi žarki pomladanskega solnca. Zeleno drevo, na katerem so cvetele naše nade, jelo se je sušiti: fallen sehe ich Zweig auf Zweig.

Uže priprave same za nove volitve za mestni zastop, oziroma deželnim zbor, vzbudile so v nas božjen, da gospodi, katera je imela krmilo v rokah, ni bilo do tega, da bi prezobzirno izvajala posledice, kakoršne je z logiško silo zahteval novi položaj. Začeli so laverati in sumljive kompromise sklepati. To je bil prvi greh. Nasledek te neod-

ločnosti je bil, da se je zopet ojačila prestrašena intransigentna italijanska gospoda. Instinktivno je slutila, da položaj jej ni tako neugoden, kakor se je videlo prvi trenutek, ampak da jim je treba le nekoliko premeniti vedenje svoje. Jedro naj ostane isto, dati mu je samo druge lupine. In nasprotniki se niso varali, prišlo je tako, kakor so računali in si želeli. Vladnimi krogom slepo služeči listi, katerim so tudi Dunajski židovski listi iz lahko umetnih razlogov glasno pritrjevali, peli so naučene slavospeve „veselemu preobratu“. Tržaškim „konservativcem“ širila so se prsa samega veselja, kajti dosegli so na jeden mah dvojni uspeh: njihovo „avstrijstvo“ zasvetilo se je v bliščej luči, ne da bi jim bilo treba prikrivati starega svojega sovraštva do nas Slovencev. Irredentizem so uničili — tako so zatrjevali — do cela in definitivno, zajedno se pa tudi izognili njim gotovo nad vse neprijetnej potrebi, ozirati se na pravice zatiranih Slovencev. Zatiranje Slovencev je tem gospodom glavni aksijom državnike modrosti.

Kolika zmota! Ne razumemo, kako so mogli naši vladni krogi misliti in verjeti, da so se mišlenja in načela kar na mah tako radikalno spremenila, ko so vendar odločajoče osobe iste ostale?! Mišlenje in prepričanje se ne da kar tako sleči, kakor slečemo suknjo s telesa. To lahko verje vladino je bil nje drugi greh.

Ako je res še kdo dvojil o tem, tega so morali pri instalaciji županovej izosteni govoriti temeljito poučiti, da je res tako, kakor trdimo mi. Ti govorji so bili bliski, ki nam je kaj dobro razsvetil vse prizorišče.

Glede govora gosp. namestnika je mogoče, da mu bode kdo štel to okolnost na dobro, da ni žugnil besedice proti nam, proti „agitatorjem“. A nam to ne zadostuje; mi bi bili želeli jasne izjave. Čuti smo morali dosedaj le odurne, neprijazne glasove, zato pa nam bi bila le jedna sama prijazna beseda dobro dela. Pričakovali bi bili, da se bodo prava naša slovesno proklamirala. Odločna, prava beseda iz tako odličnih ust, bila bi gotovo napravila primeren vtis tudi pri italijanskih srditežih. To se ni zgodilo in to je vladin tretji greh! Kaj nam hasnejo platoniška zatrjevanja naše „Triesterice“ o jed-

nakopravnosti vseh narodov, ko se nam vender ta jednakopravnost povsod in vsikdar krati! Tudi to nema veljave, da „Triesterica“ sedaj — ko je prepozno — graja župana, češ, da so bile tiste besede o „agitatorjih“ in „latinskej kulturi“ — ein sehr unglücklicher Nachsatz. Za tako početje izumilo je naše ljudstvo že davno prav primerno prislovico: po toči zvoniti.

Kar se pa tiče govora županovega nam je izjaviti, da take brez taktnosti niti pri njem ne bi bili pričakovali. Da ga ni do cela omamila strankarska strast, skušal bi bil ob svojem nastopu in pri tako slovesnej priliki, kazati vsaj na videz objektivnost. Ako bi mu bila pravila dostojnosti le količaj sveta, ne bi bil žalil v tem svečanostnem trenutku svojih, četudi neljubih mu soobčanov. Toda nasprotnikom našim ni nobena stvar sveta. In ako je že govoril o „agitatorjih“, zakaj pa ni obsodil zločinskih agitacij, došlih od onestran meje, katerim agitacijam je namen, uničiti državo našo?! Na jedni strani je videl kaj dobro „agitacije“ naših okoličanov, domačinov; na drugo oko je bil pa čisto slep in ni videl gorostasnih stvari, vršečih se na škodo skupnej domovini našej. Ako smo tudi res „agitatorji“, se agitacije naše gibljejo le na postavnih tleh. Morete pa trditi kaj jednatega tudi o onih agitacijah, glede katerih ste vi, gospod župan, tako milostno zatisnili jedno oko?!

Dobro je, da vemo, pri čem da smo. A vedi župan Bazzoni, in vedo naj vsi drugi, da rod „agitatorjev“ mej nami ne bo izumrl, dokler ne dosežemo to, kar nam gre — pravice svoje.“

Z Beneškega.

Dne 9. januvarja. [Izv. dop.]

Dolgo je že, odkar se nesem pri vas oglasil. Kaj hočete? Človek sem tudi jaz, a povrh še človek-strahopetec. Toliko gorkih so mi bili pri nas naložili zaradi mojega zadnjega dopisa, da se nesem do sedaj predrnil niti pomisliti na „Slov. Narod“. Bog mi grehe odpusti, če sem vreden; sam si jih že ne morem odpustiti, in, kar je že bolj obžalovalno, tudi skesati se ne znam! Sicer pa tudi bi ne bil imel mnogokaj novega sporočiti o našej deželici. Da našim „možem“ ne ostaja pameti, to je

LISTEK.

Slike litevske.

V palači in dvoreci.

(Češki napisal E. Jelinek, posl. V. Nevin.)

(Dalje.)

Govorilo se je še spoštljivo o panu Henriku in o njegovej dobrotljivosti. Tudi sem opazil, da so se starejši pani z ozirom na svojega juteršnjega gostitelja nekaj dogovorili, ali pred menoj so hoteli to očitno prikriti. Poslušal nisem — saj to izvem, ako bode treba.

Počasi smo se razšli tiko po pripravljenih spalnicah.

Kar se tiče mene, dolgo nisem mogel zaspati, pisal sem si zaznamko o poljskej gostoljubnosti, zabeležil razne misli in premisljal konečno o tem, kako pač bode jutri pod slamnato streho pana Henrika. Veselil sem se tudi razdelitve klobukov, kar je obetalo veliko veselja. Le jedno me je mčilo — gmotne razmere ubogega šlahčiča. In pa... sam boš tam gost, kjer nedostaje? To me je sicer v veselje dobrej volji motilo. V uteho bilo mi je

to, da je povabilo morala vsprejeti poleg mene še celo vrsta inih ljudij. Jeden več ali manj — na temen nič.

Zaspal sem konečno tudi jaz spanje pravičnikov.

Ko sem prišel drugi dan k zavtraku, govorilo se je tam že živo o poti k panu Henriku, kateremu je danes tekla nekako mlajša kri po vseh žilih. Dasi je bival še na tujih tleh, vedel se je že kakor gospodar. Poln laskavosti in ljubezljivosti hodil je od jednega do drugega, razven tega tekal je včasih na dvorišču osvedočit se, ali zadoščajo vsem že pripravljeni vozovi, prešteval nas v duhu — in mel si radostno roke. Vse mu je šlo po sreči.

In čim bolj se je zblížal čas odhoda, temveč bilo je govorjenja in opravila. Osobito damska toleta, vsled nedostatkov klobučkov, prouzročila je mnogo veselja in mi ponudila scela nepričakovano priliko, storiti zopet korak na polji slovenske ethnografije. Ker dame niso imele s čim pokriti svojih glav, obiviale so si je s svilenimi robci, z belimi, rdečimi, modrimi, pestrimi. Najglavnejše pri tem vsem je velezanimivo o vezovanje. Ne morete povedati, kako znamenito umejo naše krasne Slovanke obvezavati robce: inače pri nas, inače na Ukrajini, inače na Litvi, povsod inače, a vendar

lepo in ukusno. Hvalijo Činanke, da umejo ukusno krasiti in česati vlase — ali kaj je to napram ukusu, s kakeršnim znajo slovanske seljanke, zavezati svoje robce! Stori tako in tako — in že je sedi na glavici robec tako ukusno, da bi smela vsaka Pariška modistka iti k njej v šolo. Nihče bi ne povedal, kako takej Litvinki pristojata takov robec, osobito mladej, katera si ume prav prostost nategniti konce (glejte: tako in tako!). K temu se pritakne še tu in tam kaka cvetka, in najkrasnejša glavica na svetu je gotova.

Oprostite laskavo, da sem se zopet oddalil, ali ethnografia ima tudi svoje pravo in njen tok zmore me vselej. Konečno smo sedali na vozove. Sam pan Henrik, držeč v roki rediteljsko palico, urejeval je našo odpravo. Prav nič se nisem srdil, da mi je odločila usoda sesti k damam. Razume se, da sem delal potoma na gospici Bronci pridno ethnografske študije, katere so se mi posrečevale tem bolje, čim več postrežljivosti je kazala laskava Litvinka; trikrat mi je razvezala robec in trikrat ga zavezala, naposled mi je oblubila, da mi ga dám v spomin, prav tak, kakor jej je sedel na glavici. Danes je ta robec lep model narodnega vezanja in poleg tega

sicer vedno obžalovanja vredna, pa stara resnica. A kaj se jim hoče? Saj menim, da je bolj ali manj povsod tako.

Koncem preteklega leta smo imeli po vsej Italiji na novo urejene administrativne volitve, katere so marsikje tu in tam reči na gorje preobratile. Pri nas seveda neso imele posebnih nasledkov. Zmešnjave prej, zmešnjave zdaj; strankarske borbe prej, strankarske borbe zdaj; nepremišljeni troški, jeza, nesloga, egoizem, podlost in redko kdaj za čudo kako dobro zrno. Zanimivo je pa to, da nam je začela slavna vlada imenovati za župane (sindake) čevljarje. Nekdaj se je pravilo „le čevlje sudi naj kopitar“; a zdaj ga bodo videli s trojebarvno „sciarpo“ ponosno obredovati pri prejemanjci civilnega, ne baš svetega zakona. Pa naj župani, kdor hoče, samo da dobro župani; saj ni itak pri nas kaj izbirati. Marsikateremu je žal, da smo pri zadnjih volitvah izgubili v prof. Klodiči dobrega provincialnega (deželnega) odbornika; še jeden Slovenc sedi v provincialni zbornici, a če ne bodo naši volilci pameti rabili, nam še tega izpodrinejo in potem smo brez skrbi: si bodo pa sami Lahij za naše interese glavo belili.

Da preidem na drugo točko. Pri nas smo zopet v zadregi zaradi pomanjkanja duhovnikov. Vsaj troje važnih kaplanij, da ne štejem manjših, je brez duhovna, kar je že velika nadloga, posebno na zimo. Zadnjega duhovnika smo izgubili v čest. gosp. Podreki, odličnem rodoljubu in znanem pesniku slovenskem. Umrl je nagloma preteklega novembra 67 let star. Bil je občespoštovan in prijubljen in še dolgo nam bode žal po njem.

K zadnjemu naj pristavim, da „influenza“ je tudi pri nas zelo razširjena in se v nekaterih kraji kaže še precej huda. V Šentpeterskem učiteljskem zavodu so skoro vse učenke zbolele. Tudi v Vidmu in drugod po provinciji se precej urno širi.

O reorganizaciji mestnih uradov.

O tem uprašanji došel nam je nastopni dopis.

V zadnji seji starega leta je gospod podžupan povodom novoletnega častitanja gospodu županu tudi izrekel željo, da se v tekočem letu zgotovi reorganizacija mestnih uradov in nov selilni red. O selilnem redu ne budem govoril, ker se je stvar že dovolj razpravljala v mestnem zboru, pač pa o preustroji mestnih uradov.

Kdor količkaj pozna razmere pri tukajšnjem magistratu, pritrdir mi bode, da je reorganizacija nujno potrebna, potrebna tako silno, kakor je stari rotovž poprave in obnove potreben in le čudno se mi zdi, da stvar nikakor ne gre naprej in vse trdovratno leže po starem tiru. Le tu in tam se kaj novega ukrene, ali nov uradnik nastavi, da se prazne luknje zamaše, drugo pa ostaje vse pri starem.

Prejšnja nemčurska večina zapustila nam je na rotovži pravi Avgijev hlev. Gospodje tirali so visoko politiko, jahali velikonemško kljuse in zaradi tega je ostalina njihova tako žalostna. Vse je ostalo pri starem. Pri nobenem uradu ne nahajamo pravega službenega reda. Pri tem uradu n. pr. je preveč uradnikov, pri drugem pa premalo in nekateri so uprav preobloženi. Isto tako je z uradnimi urami. Nekateri uradniki prihajajo v urad, kadar se jim

neposlednje okrasje mojega — muzeja. In v resnici mi je dražje, nego milijon slavnih pričeskov Bog ve kakih mandarinek.

Na dano znamenje pomaknili so se vsi vozovi naprej.

No, to je moral biti na nas lep pogled: dame v pestrih robcih dajale so vsej družbi malo čmernosti in tudi mi, možje, z najrazličnejimi klobukami in čapkami na glavah, kakor si bodi na hitro dobljenimi, bili smo videti čudni. Ali na deželi dovoli si človek marsikaj. Škoda le, da nismo srečali potoma policije, slavnoznane po svoji gorečnosti — gotovo bi nas bili sumničili nove zarote. Razven tega bi bilo sumno, da se je na Litvi na jedenkrat toliko ljudij sešlo... No nebo je bilo ondaj milostivo. Peljali smo se četr ure in nismo srečali niti jednega policijskega postavljenca. Niti jednega! Dà niti žandarma!

Pot je šla iz početka po pruskem drevoredu, na to pa se je zavila naglo k severozapadu. Ej! To ni bila več uglašena pot, preje mehka globelj, razdrapana in neravna — taka, po kakeršnej se vozi k šlahškim dvorom slamnatih streh. Povsem imeli smo vsega k panu Henriku kakih deset vrst — malenkost.

ljubi in občinstvo dela v tem oziru svoje opazke in se čudi, da je baš na tem mestu pogrešati reda in točnosti.

Velik nedostatek kaže se v tem, da nemamo tržnega komisarja. Imamo sicer 2 mestna komisarja, a obadva imata toliko in tacih agend, da se s trgom ne moreta baviti. Sploh o poslovanju tržnega komisarja v nas menda še ni pravega pojma, inače bi se bilo to velevažno mesto že davno razpisalo in popolnilo. Da je temu skrajna potreba, prepriča se vsak, kdor ob tržnih dnevih obiskuje naš trg. Naše gospodinje bi utegnile o tem marsikatero povedati. Živež, ki se na trgu prodaje, je mnogokrat pokvarjen, zdravju škodljiv, razmere so celo take, da se za drag denar časih ne dobi druzega, nego surovosti od te ali one košate brajevke.

Tržnega komisarja glavni posel bi bil: vsak dan pregledati na trg prineseni živež: meso, sočivje, ovočje, moko, mleko, maslo itd., sploh nadzorovati trge. Seveda je treba v ta namen veščega uradnika, imajočega potrebno sposobnost in izpite, kajti preiskavanje živeža ni malenkost. Kdo pa sedaj vse to opravlja? Nihče! Mestni živinozdravnik ogleduje eb tržnih dnevih meso, drugo pa se vse v nemar pušča. Če tu pa tam Rus kaj nezrelega sadja konfiskuje, je pa vse! Meso moralo bi se vsak dan na trgu, kakor tudi v mesnicah pregledovati, posebno v poletnem času, ne pa samo ob tržnih dneh. Seveda pri sedanji upravi to skoro mogoče ni, ker sta oba živinozdravnika nastanjena v klavnici, na magistratu pa ni nobenega. V klavnici naj bi administrativne zadeve upravljaj uradnik, potem bi začočeval samo jeden živinozdravnik, drugi pa naj bi se nastanil na magistratu, da bi vsak dan nastančno pregledoval naš trg itd.

Ker sem že omenil živinozdravnikov, povem naj še, da mi ni znano, kakšen poslovni red imata mestna živinozdravnika, če ga sploh imata. Čudno se mi pa zdi, kar mi je nekoč pravil moj prijatelj. Njegovega psa, ki je bil nekoga za hlače popadel, poslal je magistrat (!!) v živinozdravnišnico na ogled in tamošnji „kuršmid“ je konstatoval, je li pes zdrav ali ne. Ako je to res — in dvomiti o tem nemam, uzroka, potem res ne vem, čemu sta mestna živinozdravnika.

Kakor tu, kažejo se nedostatki tudi drugej. Izgubili smo marljivega mestnega fizika, mesto njevovo bode pa gotovo dolgo prazno. Jaz si vsaj graduiranega doktorja zdravilstva misliti ne morem, ki bi prosil za tako slabo plačano, a jako težavno službo. In kaj je s knjigovodjo? Večje zasobne tvrdke imajo po dva knjigovodji, glavno mesto dežele pa, katero ima toliko posestev, blizu 50 poslopij in ogrojno upravnih panog, pa se še ni uspel do svojega knjigovodje, dasi se je o tem že čul marsikateri „Ceterum censeo“.

Ker sem že plačo omenil, opomnim naj še to, da so mestni uradniki večinoma slabo plačani, da svojemu stanu primerno živeti ne morejo in da je reorganizacije tembolj treba, ker se je cena živilom podvojila in potrojila.

Na nekaj hočem pa še posebno opozoriti naše mestne očete, namreč na policijo. Noben urad ni tako krvavo potreben reorganizacije, kakor baš naša

Ničmanj zadoščala je ta kratka oddaljenost za spomin na dobo davno minolo. Peljaje se iz imovite litevske palače in bližaje se z vsako pedjo ubožnemu dvorcu, kateri je obetał vsprejeti nas z jednako gostoljubnostjo, gotovo z vsemi napetimi močmi, spomnil sem se nehoti imovitega pana Radzwillia in male njegove šlahte. Osobito jedna zgodica iz življenja tega magnata ujemala se je z današnjo potjo izvrstno. Moram vam jo povedati. To pripada nekako k celoti.

Morda veste to, da je živel na Litvi za kralja Stanislava Avgusta slavni šlahčič Karol iz rodu Radzwillov. Bil je hetman in najbogatejši pan vse šlahte Obške sploh. Vladal je z 200.000 dušami in vlastno vojsko (2000 kazakov in 6000 pešcev); letni njegovi dohodki znašali so vedno do šest milijonov poljskih zlatov. Imel je tudi lep kontuš in poleg njega bliščečo palačo, o katerej se je govorilo, da je stala polnih sto tisoč zlatov. Pan Karel Radzwill je torej imel o čem živeti in si dovoliti marsikatero dobro društvo.

Bil pa je vedno dobre volje, bratil se rad i z ubožnjo šlahto in je često gostil v Vilni, v Ne-sveži, v Lublini, da i v Varšavi. Mej njimi je bilo tako zaupljivo občevanje brez ozira na to, kaj komu

policija. Teh par mož, ki jih imamo za stražo pač nikakor ne zadostuje za naše glavno mesto.

Saj je vendar sramotno za Ljubljano, da ima Maribor, mnogo manjše mesto, veliko bolje organizovano policijo. V Ljubljani nemamo razen na rotovži nobene stražnice, v Mariboru pa jih imajo četvero, v vsaki po štiri ali pet redarjev in vse stražnice so po telefonu z rotovžem zvezane, tako, da je nakrat pomoč pri roki, ali kar se rabi. Kako težavna je policijska služba v Ljubljani, ko mora mož po 36—40 ur biti v službi, kaže to, da je od oktobra meseca pa do danes nič manj kakor 16 mož službo zapustilo. V Ljubljani je nujna potreba, da se število redarjev pomnoži in napravijo vsaj 4 podružnice ali policijske stražnice v vsaki po 3—4 redarje.

Seveda to vse bode stalo denarja, pa ako ima mesto denar za nove šole, vojašnice, bolnice, vodovod itd., mora ga tudi imeti za svoje uradnike in policijo! Stališče glavnega mesta nalaga nam tudi primerne dolžnosti.

Tu sem le nekoliko omenil reorganizacije, da se vidi, kako je treba vso zadevo temeljito popraviti in, da je treba zato spretnih rok. Kdaj bi se že to lahko zgodilo?! Saj je bilo v preteklem letu v mestnem zboru določeno, da se ima vsa prenova vsaj do srede aprila zboru predložiti. A leto je minolo in vse je pri starem ostalo in prepričan sem, da ako ne bodo mestni odborniki energičneji, tudi v tekočem letu še ne bo duba ne sluga o reorganizaciji. — O nekaterih drugih zadevah zglasim se ob priliki.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 14. januarja.

Češki deželeni zbor se ta mesec ne bode več sešel. Deželeni odbor bode pa za priprave za deželen razstavo dal iz deželnega zaklada potrebnih sredstev, za kar bode zabeval pritrjenje deželnega zabora v bodočem zasedanju.

Češki in **nemški** odpolanci bili so v soboto na banketu pri ministru baronu Gauči. Včeraj so se pa dalje posvetovali ob urejenji jezikovnih razmer pri sodiščih na Češkem. — Listi raznih strank pišejo, da je malo upanja, da bi pogajanja imela kaj uspeha. „Narodne Novine“ mislijo, da Nemcem ni za spravo, temveč le za gospodstvo, pred vsem bi pa radi vrgli Taaffea. Neuspeh konference bodo skušali porabiti proti vladu. S Čehi se neso hoteli sami pogajati samo zategadel, da so v pogajanja zapleli tudi vlado, da bodo krivdo radi neuspeha potem nanjo zvračevali, zahtevajoč, da naj odstopi, ker ni kos nalogi svoji, da bi napravila sporazumljene mej narodnostmi.

Vnajme države.

Rumunskemu ministarskemu predsedniku podelil je cesar **avstrijski** red železne krone prve vrste. To kaže, da odnošaji med novo rumunsko vladu in Avstro-Ogersko niso baš slabi. Kacega posebnega političnega pomena pa to odlikovanje najbrž nema.

Sebranje **bulgarsko** je v zadnjem zasedanju dovolilo bilo vladu precejšen dispozicijski zaklad, zato sta pa z vladno podporo začela izhajati dva nova lista, „Svobodno Slovo“ v Nikopolu in „Izrok“ v Ruščuku. Mej Radoslavova listom „Narodni Prav“ in Makedonijo ter vladnimi listi je zadnji čas hud

krije dvor, da si niso inače rekali, nego „Pane kochanku“. Vse jedno je bilo panu Karlu Radzwillu: kralj z zlato glavo, ali ubog plemič, kateri s palašem ob strani sam orje svojo njivo — vsak mu je bil prosto „Pane kochanku“!

In imel je često pri sebi pane brate, vabil je k sebi včasih po dva-, tri, da i štirikrat po vrsti. Pili so, jedli, zabavali se — v postu so molili. Toda niti takrat ni bilo dano malej šlahti na Litvi, da bi sama bodila na gostje in bi pri tem vzajemno ne vabila k sebi. To je bilo že tako urejeno: kdor je bil danes gost, hotel je biti jutri gospodar.

In baš ta okolnost je izpodnesla marsikateremu šlahtiču noge. Vabljen vedno in vedno od velikega hetmana, klical je tudi in vabil številne družbe za svoj skromen prag. Tako je izdal za svoje marsikateri zlat.

In bil je tudi neki šlahtič, kateri se je često veselil pri panu Karlu Radzwillu in vzajemno sicer tudi pri sebi pogosto gostil plemiče, kar ga je naglo skoro popolnoma pripravilo v siromaštvu.

„Pane kochanku!“ reče ta šlahtič nekega dne zopet panu Radzwillu, „pridi pod mojo streho, hočem te počastiti.“ Pri tem se je šlahtič oddahnil.

(Dalej prih.)

preprič, ki se bode končal najbrž s tem, da bodo zopet katerega imenovanih opozicijskih listov zatrlj.

V Moskvi mislijo osnovati slovanski klub, katerega pravila so se že predložila **russkemu** ministru notranjih zadev v potrjenje. Klub bode osnoval slovansko knjižnico in čitalnico, v katerej bodo članom na razpolaganje razni slovanski listi, podpirali bode Slovane prihajajoče v Moskvo in slovanske dijake in skrbel zato, da se rusko občinstvo bolj seznanji z ostalim Slovanstvom.

Volitve za **nemški** državni zbor so se najbrž zaradi tega tako hitro razpisale, ker vlada nema upanja, da bi sedanji zbor vsprejel zakon proti socialistom. Novi državni zbor se bo sklical kmalu po volitvah in se mu bode predložil zakon proti socialistom.

Parnellov odbor bode v kratkem izdelal poročilo svoje in je izročil predsedniku **angleške** spodne zbornice. Ko se zopet snide angleški parlament, prišlo bode to poročilo v javnost, ki je plod nenavadno dolge pravde. Posebnega zanimanja najbrž ne bode vzbudilo, ker se že več mesecov angleško občinstvo za to pravdo dosti ne briga. — Vlada angleška hoče baje parlamentu predložiti zakon, da se odpravi šolnina na vseh šolah.

Dopisi.

Iz St. Jurija pri Kranji 12. januvarja.
[Izv. dop.] Južni veter je potegnil. Imeli smo dva prav gorka dneva. Vrelci in potoki so prosti ledi in veselo šumljajo po beli livadi. Drevje, katero je bilo vse v ivji, stojí golo. Poglejmo malo po sadnem vrtu! Lahko se prepričamo, je li kaj zaleže škodljivega metulja belina? Da, kamorkoli pogledaš, vidiš polno zapredkov tega škodljivca, a roka, zati rati jih, ne gane se nobena! Ko pride majnik, misili bomo zopet, če bomo ogledovali sadno drevo, da se bliža božič. Na delo tedaj, gospodarji! Ne tožite, da nemate opravila! Poglejte na vrt, stopite na „vzare“ in delo se vam pokaže!

Županstvo, ti pa bodi vsaj v tem slučaji neizprosljivo! Natanko morajo izvesti lastniki zemlje, kar zakon veleva. In to vsi! Kaj pomaga, ako kdo skrbno otredi svoje drevje pogubnosne zalege, njegov zanikrni sosed pa ne? Vidite, kako draga so prodajali jabolka, po dve za 5 kr., vi jih pa še svojim otrokom za „Miklavževno“ neste mogli dati.

Kaj vam je pomagalo tariantje, da vam je „črv“ pšenico in druge pridelke podjedel, če se neste zmenili, ko je pred leti črna vojska hroščev frčala okrog vaših glav, da, celo posmehovali ste se onim, ki so jih hoteli pokončavati? Kmetovalec, pomagaj si sam in Bog ti pomore!

Od županstva baš tudi v tem slučaju ne pričakujemo dosti pomoči, kakor se tudi radi vode od te strani nič ne stori, ker je sploh znano, da sedanji župan, sicer poštenjak skozi in skozi, ravno s Št. Jurijem bolj po mačehinje ravna. Voda nam priteče z Luž in iz Srednjevasi le takrat, kadar Bog hoče — pardon — kadar jo pusté lastniki poleg vodotoča ležečih travnikov. Župan se za to ne zmeni, ker tudi njegovim travnikom je treba — moče. — Šenčurci pa sploh zaslužijo tak občinski zastop, ker so za časa volitve bili toliko malomarni! Dixi!

Domače stvari.

(Presvetli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svetu v Podkloštru na Koroškem za vodovod v solo 300 gld.

(Gosp. Roman Gramposchich,) polkovnik in deželní žandarmerijski poveljnik štajerski, ki je več let v Ljubljani bival, dobil je red železne krone tretje vrste.

(Gospod Fr. Gestrič) znani pisatelj slovenski, odpotoval je danes v Gorico, da bode ondu kot suplent nadomestoval gosp. poslanca Spinčiča, ki mora kot deželní odbornik bivati v Poreči.

(Deželnozborske volitve na Štajerskem) vršile se bodo, kakor javljajo nemški listi, meseca junija.

(Hrvatski sabor) imel bi se sniti dne 20. t. m., a je zopet odložen do 20. februarja. V nekem listu smo čitali, da je temu uzrok hripa.

(Hrvatska hipotečna banka) konstituirala se bode začetkom prihodnjega meseca. V nas pa je menda še ni treba, ka li?

(Zabavni večer „Pisateljskega društva“) odloži se do časa, ko bodo zdravstvene razmere v Ljubljani ugodnejše.

(Zdravniki Ljubljanski) so dobili od magistrata ukaz, da morajo redno poročati, koliko je na hripi bolnih ljudij. Ker pa večina na hripi

bolelih ne pokliče zdravnika, ne bode se iz teh izkazov pozvedlo pravo število od te bolezni popadenih, izvzemši javne zavode, ki so pod posebnim nadzorstvom.

(Klub slovenskih biciklistov) ima jutri v sredo svoj „jour-fixe“ v restavraciji „Pri Slonu“. Začetek ob 8. uri zvečer.

(Občni zbor slov. dela. pevskega društva „Slavec“,) ki se je vršil v nedeljo, dne 12. t. m. v gostilni pri „Zvezdi“, bil je dobro obiskan. Gospod predsednik Valentinič otvoril občni zbor, pozdravil društvenike in omenil važnosti preteklega društvenega leta. Po nagovoru predsednikovem prebera namesto obolelega tajnika, gosp. Pajka, natančno sestavljeni poročilo o društvenem delovanju gosp. Slatnar. Poročilo to vzame se z občim odobravanjem na znanje. Gosp. blagajnik Dekval poroča o društvenem premoženji: Dodokov 1083 gld. 63 kr., stroškov 1058 gld. 35 kr., preostanka 25 gld. 28 kr. Gosp. revizor Vidmar naznana, da se je blagajnica našla v popolnem redu, istotako arhiv, o katerem je jako vestno poročal arhivar, gosp. Dražil. Pri volitvi novega odbora bili so naslednji gospodje voljeni v odbor: Ignacij Valentinič predsednikom, Ivan Dražil podpredsednikom, Anton Slatnar tajnikom in Franjo Dekval blagajnikom. Dalje kot odborniki: Josip Pavšek, Vekoslav Jeršek, Anton Kaučič, Mihael Jeločnik in A. Mayer. Revizorjema gospoda Fr. Trampus in Josip Verovšek. Sklenilo se je razen druga, da se tudi letos priredi običajna „Slavčeva“ maškarada, kolikor mogoče sijajno, ter so bili v pomnoženi odbor voljeni gospodje: Bajec, Gjud star., Pavšek ml., Perdan, Zalaznik. — Imena novo izvoljenih gg. odbornikov so nam porok, da bode „Slavec“ tudi v bodoče tako hvalevredno in uspešno deloval, kakor doslej.

(V deželnih vinarskih, sadarskih in poljedelskih šoli na Grmu) je letos 23 učencev, 12 stipendistov, 11 pa plačujučih. Število učencev torej raste vsako leto v dokaz, da kmetsko ljudstvo čedalje bolj spoznava koristi te šole.

(Premije za cepljenje osepnic.) Notranje ministerstvo je po predlogu kranjskega deželnega zdravstvenega sveta nakazalo premije za uspešno cepljenje osepnic okrajinom ranocelnikom: R. Lukešu v Tržiči, J. Dominiku v Prevojah in K. Peternelu na Vrhniku.

(Družba sv. Cirila in Metoda) izdala je IV. zvezek svoje knjižnice. Zvezek ta ima naslov „Junaki“, obseza 88 str. in prinaša načinno gradivo: Anton Usar, duhovnik junak. Jožef Nadrab, prostak 17. polka. Ivan Vučkovič, grenadir 47. polka. Matija Pavlin, trobec 9. lovskega bataliona. Ivan Marinič, prostak 22. polka. Korporal Suhanski 7. polka. Srčne Blejke. Pešec France Lavrenčič reši svojemu stotniku življenje. Junaška žena. Fantje junaki. Jurče volkovom kos. France Gornik iz Slovenskih Goric si zaslubi srebrno svinčino. Korporala France Rostar in Karol Stoj 22. polka. Jožef Lužar in Mihael Bihanec 47. polka. Bitva pri Ajdovščini 6. septembra leta 394. po Kristu. Boj v Bolški soteski leta 1797. Turki pred Radgoni. Kako so pregnali Avstrijci leta 1813 Francoze s Trbiža. Stotnik Ignacij Medved. Kako so napadli Avstrijci Ljubljano 27. junija 1809. Boj pri Črnuškem mostu leta 1813. Kako je ujet princ Evgen francoskega generala v njegovi lastni trdnjavi. Matija Črnec in 17. polk pred Milanom leta 1848. Kako je spodil stotnik Lazarčič leta 1813. Francoze iz Istre.

(Črnogorski knez Nikola,) ki se je z izrednim uspehom poskušal na liričnem in dramatičnem polji, zložil je preteklo leto izvirno pesniško povest iz črnogorskega življenja. Ta povest je pod imenom „Hajdana“ izšla v državni tiskarni na Cetinji in je prvo večje delo kneževje na epičnem polji. Pesem deli se v 11 poglavij in tiskana knjiga obsega na sedem pol.

(Razkratlj Milan) biva sedaj v sestavno zloglasnem igrališču Monte Karlo. Kaj ga je tjakaj vleklo, to bodo naši čitatelji brez težave pogodili.

(Nezgodni na kolodvoru v Borovnici), katero smo včeraj omenili, dobili smo danes naslednje izvestje: Danes 13. t. m. zjutraj proti 6. uri, ko so bili trije vlaki na tukajšnjem kolodvoru, povozil je s praznim strojem tukajšnji strojevodja Č. nadsprevodnika Hauserja tako nesrečno, da je takoj na licu mesta izdihnil dušo. Hauser zapustil je vovo z otroci. Truplo pokojnika prenesli so takoj v tukajšnjo mrtvašnico.

(Popotnik). Časopis za učitelje in prijatelje šole in glasilo „Zaveza slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani“ ima v svoji prvi letnici številki nastopno vsebino: Našim prijateljem in znancem. — Kako bi si slovenski učitelji materialno opomogli? — O lepozvanstvu I. (J. Klementič). — Značaji. Fr. Brežnik. — Književno poročilo. — Pedagoški razgled. — Listek. — Društveni vestnik. — Dopisi in druge vesti. — Raznотnosti. — Razpisi natečajev.

(Goriške čitalnice novi odbor) se stavljen je tako: G. prof. Šantel predsednik, g. Eržen blagajnik. Odborniki so gg. Mercina, E. Klavžar, Sivec, A. Kragelj, Rudež, Fajgelj in A. Gabršček, namestnika gg. Ferfila in Pirjevec.

(Slapa) na Vipavskem: Tudi v našem okraju je hripa, poleg nje pa še drugih bolezni, tako da jih izmej 12.000 prebivalcev vedno okoli tisoča brezuspešno na zdravnika čaka. Imamo sicer izvrstnega zdravnika, g. dr. Kendo, pa on že dva meseca sam težko bolan leži. Ponavlja sm o prosili okrajno glavarstvo v Postojini, da bi nam poslalo vsaj za dobo splošne bolezni kacega zdravnika, a vse prošnje so zmanj, 12 tisoč prebivalcev mora biti brez zdravnika, hočeš ali nečeš. — Veliko veselja vzbudila je v nas vest, da okrajni glavar Schwarz ostavi Postojino in veselimo se miru, ki smo ga pod njegovim prednikom uživali.

(Celovci) bil je v nedeljo zjutraj na vrtu vojaške bolnice mej nekim poročnikom in nekim medicincem dvobojo na samokrese. Medicine ustreljen je v trebuh in ni upanja, da bi ozdravel.

(Nove cerkvene skladbe) V tiskarni Miličevi v Ljubljani izšel je ravnokar zvezek cerkvenih skladeb pod naslovom: „Offertoria pro festis majoribus anni. Edidit societas archidioeceseos goritiensis A. S. Caecilia nunupata. Labaci. Typis J. R. Millic. 1889.“ Delo obseza na 24 str. devetnajst skladeb, katerih je 11 zložil g. Danilo Fajgelj, 7 g. J. Laharnar, jedno pa g. J. Kokošar. Vnana oblika je izredno lepa, oceno notranje vrednosti pa prepuščam o strokovnjakom.

(Vabilo) k plesnemu venčku, katerega napravijo strojni ključarji c. kr. priv. južne železnične kuričnice v Ljubljani v soboto dne 18. prosince 1890 v Schreinerjevi pivarni. Svirala bodo gledališka godba. Blagajna se otvoril ob 7. uri. Začetek ob 8. uri zvečer. Ustoppina 40 kr. za celo.

(Pazinu) razpisano je mesto občinskega zdravnika z letno plačo 1200 gld. in drugimi dohodki kot zdravnik (državne železnicne na progi Kanfanar-Lupoglava, pri sodnih komisijah itd. Občinski zdravnik ima dolžnost zdraviti siromašne bolnike in voditi občinski zdravstveni urad. Za pohode bolnikov izvan Pazina in za druga opravila povračali se mu bodo potni troški. To mesto je v narodnem oziru zelo važno in želeti je, da bi je prevzel kak naroden zdravnik. Prošnje, v katerih je dokazati znanje hravtskega ali slovenskega jezika in italijanščine, naj se dopošljajo do konca t. m.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Rim 13. januvarja. Cavallotti napovedal interpelacijo o postopanji avstrijskih uradnikov proti Italijanom v Trentinu in na Primorskem.

Peterburg 13. januvarja. Povodom novoletnega praznika podelil car mnogo odlikovanj. Odlikovanih je več ministrov. Časniki bavijo se v svojih novoletnih razpravah večinoma z notranjimi zadevami.

Beligrad 13. januarija. Mej priseljenimi Črnogorci v Kruševačkem okraju začel je legar (typhus).

Lizbona 13. januvarja. Vse ministerstvo dalo svojo ostavko.

Pariz 13. januarija. Iz Montaubana se javlja: Gledališče Sabatier danes zjutraj pogorelo. Ostale so samo gole stene.

Saint Louis 13. januarija. Pet minut trajajoč vrtinec napravil včeraj popoludne veliko škode. Mnogo prodajalnic, poslopij in cerkva močno poškodovanih. Kolikor doslej znano, ubite so tri osebe, več pa je ranjenih. Tudi v Memphisu in drugih krajih proti zahodu bil je jednak vihar. Veliko oseb je ranjenih.

Pariz 14. januarija. Tukajšnji časopisi soglasno grajajo osorno postopanje Angleške

